Socialutskottets betänkande

1981/82:23

om statsbidrag vid ändrat huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m. (prop. 1980/81:196)

Propositionen

I proposition 1980/81:196 om statsbidrag vid ändrat huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m. har regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att godkänna en vid propositionen fogad överenskommelse mellan statens förhandlingsnämnd och företrädare för Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag vid ändrat huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m.

Motion

I motion 1980/81:2209 av Lena Öhrsvik (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om statsbidrag till ungdoms- och nykterhetsvård.

Utskottet

I propositionen hemställer regeringen om riksdagens bemyndigande att godkänna en överenskommelse som statens förhandlingsnämnd har träffat med Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag vid ändrat huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m. Överenskommelsen ansluter till den principöverenskommelse som regeringen den 26 juni 1980 efter riksdagens bemyndigande (prop. 1979/80:172, SoU 1979/80:44, rskr 1979/80:385) godkänt. Principöverenskommelsen innebär att berörda kommuner och landstingskommuner den 1 januari 1983 tar över dels huvudmannaskapet för de statliga ungdomsvårdsskolorna och nykterhetsvårdsanstalterna, dels de rättigheter och åtaganden som staten har i fråga om Margretelunds och Råby yrkesskolor, erkända och enskilda nykterhetsvårdsanstalter samt inackorderingshem och behandlingshem för alkohol- och narkotikamissbrukare.

Den nu träffade överenskommelsen innebär att staten skall utge bidrag till kommuner och landstingskommuner för driften av de hem för vård eller boende som avses i principöverenskommelsen. Bidraget har med utgångspunkt i statens kostnader för den nuvarande verksamheten fastställts till 570 milj. kr. för år 1983.

Fördelningen av bidraget för åren 1983 och 1984 har fastställts i avtalet.

Staten skall vidare lämna sammanlagt 5 milj. kr. som bidrag till projektering av vissa anläggnings- och husbyggnadsarbeten och sammanlagt 150 milj. kr. i upprustnings- och utvecklingsbidrag. Utskottet vill här nämna att utskottet i det samtidigt med detta betänkande avgivna betänkandet SoU 1981/82:24 tillstyrker att angivna belopp om 5 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget I.

Av upprustningsbidraget utbetalas 70 milj. kr. per den 1 januari 1983 och återstoden i den ordning som parterna senast den 31 december 1982 fastställer. I detta sammanhang skall parterna även pröva konsekvenserna av den genomförda institutionsplaneringen i vad avser behovet av vårdplatser.

Konsekvenserna av statens pensionsåtagande för de arbetstagare som får ny huvudman skall regleras senast under år 1983. Parterna skall gemensamt verka för en lösning av problemen med vissa barns och ungdomars vistelse i häkte.

I motion 1980/81:2209 av Lena Öhrsvik (s) framhålls att den nu träffade överenskommelsen inte svarar mot de krav på bidragsregler som bör gälla för att en successiv förändring mot socialtjänstlagens mål skall stödjas. Kostnadsansvaret bör enligt motionären vara odelat och ligga hos kommunen. Med de regler som överenskommelsen innehåller kommer de kommuner som byggt upp fungerade inackorderingshem med hög personaltäthet och andra resurser att få ett lägre statsbidrag än de har nu. Placeringar på vårdanstalter och ungdomsvårdsskolor kommer i princip att vara utan kostnad för kommunen medan placeringar i öppnare vårdformer kommer att bli dyra. Motionären anser att regeringen inför de omförhandlingar som skall äga rum om ett par år bör uppmärksammas på de brister som redan nu är uppenbara samt erinras om de mål som har fastställts för vården i socialtjänstlagen.

Enligt principöverenskommelsen som ligger till grund för huvudmannaskapsövertagandet skall statsbidragens utformning medge handlingsfrihet för kommunerna/landstingskommunerna vid utveckling och förändring av verksamheten. Vid utformningen av bidraget skall eftersträvas en schablonisering.

I avvaktan på erfarenheter av bidragskonstruktionen har parterna enats om fördelningen av bidraget för åren 1983 och 1984. Utskottet utgår från att parterna tar till vara erfarenheterna från bidragsgivningen under dessa år då de skall förhandla om den framtida bidragskonstruktionen. De bör sträva efter att ge denna sådan utformning att den – i enlighet med vad motionären framhåller – stöder en utveckling av vårdinnehållet och även i övrigt är ägnad att främja de mål statsmakterna ställt upp för socialtjänsten.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna överenskommelsen mellan statens förhandlingsnämnd och företrädare för Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om statsbidrag vid ändrat huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsanstalter m. m.,
2. att riksdagen avslår motion 1980/81:2209.

Stockholm den 3 december 1981

På socialutskottets vägnar
GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s), Gabriel Romanus (fp), Karl Leuchovius (m), Evert Svensson (s)*, Anna-Greta Skantz (s)*, John Johnsson (s), Erik Larsson (c), Ivar Nordberg (s), Blenda Littmarck (m), Karin Israelsson (c), Kersti Swartz (fp)*, Anita Bråkenhielm (m), Gunhild Bolander (c), Maria Lagergren (s) och Anita Persson (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

GOTAB Stockholm 1981